

กฎหมายลำดับรอง

- เป็นกฎหมายที่ถูกตราขึ้นโดยฝ่ายบริหารในฐานะเป็นรัฐบาล (พระราชกฤษฎีกา) หรือในฐานะเป็นฝ่ายปกครอง (กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ) หรือเป็นกฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติมอบหมายให้บุคคลอื่น ออกกฎหมายที่เป็นอำนาจของตนแทน และกฎหมายนั้นมีผลบังคับเสมือนหนึ่งว่าออกโดยผู้มอบอำนาจ บางครั้งเรียกว่า “อนุบัญญัติ”

- เหตุผลในการออกกฎหมายลำดับรอง เนื่องจาก
  - ข้อจำกัดด้านเวลาของฝ่ายนิติบัญญัติ
  - ข้อจำกัดด้านรายละเอียด
  - เพื่อทันต่อเหตุการณ์
- ลักษณะของกฎหมายลำดับรอง คือ
  - ต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมายแม่บท จะขัดหรือแย้งหรือเกินอำนาจกฎหมายแม่บทไม่ได้
  - เป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดของกฎหมายแม่บท
  - กำหนดโทษอาญาไม่ได้
  - กฎหมายลำดับรองจะถูกตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายก่อนโดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ และศาลทำหน้าที่ตรวจสอบภายหลังหากมีกรณีพิพาท แต่บางฉบับกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบ

ตัวอย่าง

พระบรมราชวินิจฉัยในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ที่ ๓๐/๒๘๖

พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์

วันที่ ๑๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๖

ถึงเจ้าพระยาอภัยราชา,

ฯลฯ บัดนี้กรรมการรายงานว่า: การออกกฎหมาย ควรต้องอาศัยทั้งอำนาจนิติบัญญัติ และบริหารบัญญัติ ซึ่งว่าโดยนิติประเพณีแห่งกรุงสยามก็ย่อมรวมอยู่ในพระบรมเดชาานุภาพ; ส่วนกฎหมายที่นั้นควรให้ออกแต่โดยนิยามว่าอาศัยอำนาจเสนาบดีซึ่งเป็นแต่ฝ่ายบริหาร ส่วนเดียว เพียงเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชกำหนดกฎหมาย, จะบัญญัติข้อความใด ให้ขัดกับกฎหมายหรือนอกเหนือพระราชบัญญัติอันกฎหมายนั้นอาศัยเป็นสารบัญญัติแม่บทนั้น หาควรไม่, และจะวางบทระวางโทษเป็นอาญาและเบี้ยปรับลงไว้ด้วย ก็ไม่ควรดุจกัน แต่การที่จะย้ายไปรื้อถอนแก้ไขกฎหมายอันใดออกก่อนแล้ว เข้าหาหลักอันนี้ ก็จะเป็นการยุ่งยากมาก ชอบให้ระงับไว้; ต่อเมื่อจะตรากฎหมายขึ้นใหม่ในเบื้องต้น จึงดำเนินให้เป็นไปตามหลักใหม่นี้จงทุกราย เห็นชอบด้วย จึงกำหนดไว้เป็นระเบียบดังต่อไปนี้: ฯลฯ

พระราชกฤษฎีกา

- เป็นกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนด เพื่อใช้กำหนดรายละเอียดอันเป็นประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี
- ชื่อของพระราชกฤษฎีกาต้องครอบคลุมสาระของพระราชกฤษฎีกานั้น
- คำปรารภ จะเขียนสั้น กะทัดรัด ส่วนบันทึกหลักการและเหตุผล เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จะปรากฏเป็นหมายเหตุท้ายพระราชกฤษฎีกานั้น

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
(ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า
โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้ง
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

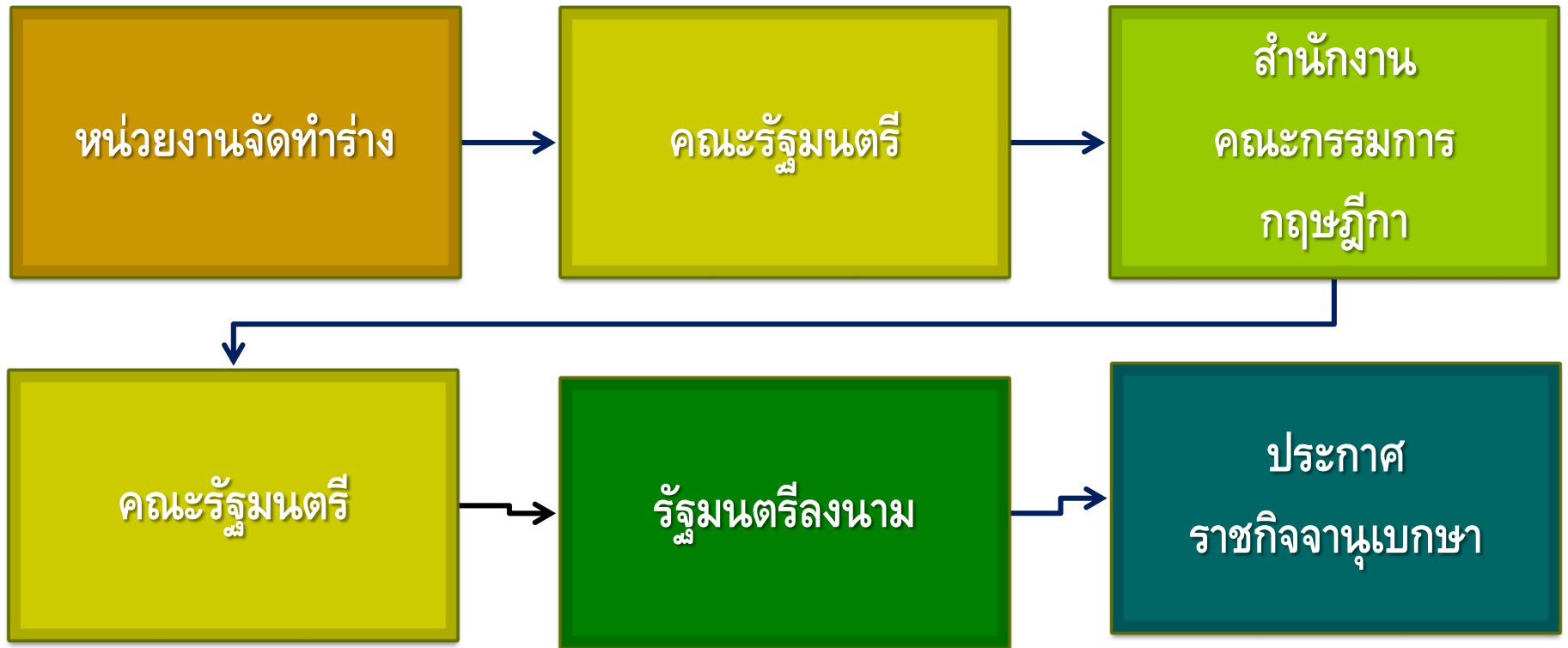
- บทอาศัยอำนาจ ไม่ต้องเขียนอ้างบทจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

- วันใช้บังคับ ใช้แนวทางการเขียนเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ ซึ่งโดยปกติ จะกำหนดให้ใช้บังคับในวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- การจัดหมวดหมู่ เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ โดยอาจเริ่มจากหมวด ๑ บททั่วไป และลำดับหมวด ๒ หมวด ๓ ไปเรื่อย ๆ จนถึงบทเฉพาะกาล
- พระราชกฤษฎีกาต้องมีมาตราผู้รักษาการเพื่อให้ทราบว่ารัฐมนตรีใดเป็นผู้รับผิดชอบหรือดูแลการปฏิบัติการเพื่อให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา แต่ในกรณีเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกพระราชกฤษฎีกาฉบับก่อน ซึ่งเป็นการแทรกเนื้อหาเข้าไปในพระราชกฤษฎีกาแทนข้อความเดิมที่ถูกแก้ไข จึงไม่ต้องระบุรัฐมนตรีผู้รักษาการไว้อีก เว้นแต่เป็นการแทรกที่ รัฐมนตรีมีหน้าที่จะต้องทำ เช่น เปลี่ยนกระบวนการทำงานจากเดิม
- การยกเลิก แก้ไข หรือเพิ่มบางมาตรา ใช้แนวทางตามพระราชบัญญัติ

กฎกระทรวง

- ชื่อกฎกระทรวง แต่เดิมระบุเป็นฉบับที่ (ปีที่ออกกฎกระทรวง) และชื่อกฎหมายที่ให้อำนาจออกกฎกระทรวงนั้น เช่น กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๒ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นแนวทางของอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน ต่อมาเกิดความสับสนในการใช้บังคับ คณะรัฐมนตรีจึงมติเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๓ ให้ถือปฏิบัติตามความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) (เรื่องเสร็จที่ ๔๘๔/๒๕๔๓) โดยการกำหนดชื่อกฎกระทรวงให้แสดงเนื้อหาสาระของกฎกระทรวงนั้น เช่น กฎกระทรวงสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑
- ไม่มีคำปรารภ ส่วนบันทึกหลักการและเหตุผล เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จะปรากฏเป็นหมายเหตุท้ายกฎกระทรวงนั้น

- บทอาศัยอำนาจ ไม่ต้องเขียนอ้างบทจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

กฎกระทรวงการขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓

พ.ศ. ๒๕๕๙

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๕ วรรคสอง และมาตรา ๔๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และมาตรา ๔๓ วรรคสอง และมาตรา ๔๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

- วันใช้บังคับ โดยปกติจะไม่กำหนดวันใช้บังคับไว้ เพราะพระราชบัญญัติแม่บทได้กำหนดให้กฎกระทรวงเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้
- การจัดหมวดหมู่ เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ โดยอาจเริ่มจากหมวด ๑ บททั่วไป และลำดับหมวด ๒ หมวด ๓ ไปเรื่อย ๆ จนถึงบทเฉพาะกาล เช่น กฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๐
- การยกเลิก แก้ไข หรือเพิ่มบางมาตรา เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกา
- ไม่ต้องระบุผู้รักษาการตามกฎกระทรวง ส่วนการลงนามในกฎกระทรวง รัฐมนตรีช่วยว่าการลงนามแทนได้ในกรณีปฏิบัติราชการแทนหรือรักษาราชการแทน ตามความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่ กรรมการร่างกฎหมาย) (เรื่องเสร็จที่ ๔๗๗/๒๕๖๒)

ระเบียบ

- ชื่อของระเบียบ จะกำหนดตามหน่วยงานผู้ออกระเบียบ ประกอบกับสาระสำคัญของระเบียบนั้น
- คำปรารภ เนื่องจากการร่างระเบียบไม่มีบันทึกหลักการและเหตุผล คำปรารภจึงควรแสดงที่มาและหลักการของระเบียบ รวมทั้งวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ทันที
- บทอาศัยอำนาจ ไม่ต้องเขียนอ้างบทจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

- บทอาศัยอำนาจ ไม่ต้องเขียนอ้างบทจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑

เพื่อให้การบริหารทรัพยากรน้ำของประเทศในด้านการบริหารจัดการ การจัดหา การจัดสรร การใช้ประโยชน์ การบำรุงรักษา การพัฒนา การป้องกัน การแก้ไขปัญหา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ เป็นไปอย่าง มีเอกภาพและบูรณาการสอดคล้องสัมพันธ์กัน ทั้งในระดับประเทศและระดับลุ่มน้ำ อย่างสมดุล ยั่งยืน มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ทุกภาคส่วน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

- วันใช้บังคับ พิจารณาจากพระราชบัญญัติแม่บทก่อน
- การจัดหมวดหมู่ เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ โดยอาจเริ่มจากหมวด ๑ บททั่วไป และลำดับหมวด ๒ หมวด ๓ ไปเรื่อย ๆ จนถึงบทเฉพาะกาล เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑
- การยกเลิก แก้ไข หรือเพิ่มบางข้อ เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา และกฎกระทรวง
- ผู้รักษาการตามระเบียบ ควรเป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบนั้น

ประกาศ

- ชื่อของประกาศ จะกำหนดตามหน่วยงานผู้ออกประกาศ ประกอบด้วยสาระสำคัญของประกาศนั้น
- คำปรารภและบทอาศัยอำนาจ เช่นเดียวกับระเบียบ
- วันใช้บังคับ พิจารณาจากกฎหมายแม่บทก่อนว่าต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาหรือไม่ อาจใช้คำว่า “ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ..... เป็นต้นไป” “ประกาศ ณ วันที่ .....” หรือ “ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป” และ “ให้ไว้ ณ วันที่ .....
- การแบ่งหมวดหมู่ และการยกเลิก แก้ไข หรือเพิ่มบางข้อ เช่นเดียวกับระเบียบ แต่อาจยกเลิกประกาศแล้วเขียนใหม่ก็ได้ เนื่องจากประกาศส่วนมากมีเนื้อหาไม่ยาว

- กรณีประกาศที่มีเนื้อหาสาระเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ หรือมีเนื้อหาค่อนข้างยาว อาจใช้รูปแบบที่ครบถ้วนเช่นเดียวกับระเบียบ ทั้งนี้ไม่มีรูปแบบตายตัว ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และการวางรูปแบบประกาศของแต่ละหน่วยงาน